

Pensjonistforbundet og SAKOs innspill til Kommunal- og forvaltningskomiteen om forslaget til statsbudsjett 2026

KDD, kap. 571/572 Rammetilskudd til kommuner/fylkeskommuner

Merknad: Kommunenes og fylkeskommunenes frie inntekter må styrkes

Kommuneøkonomien må styrkes

Regjeringen foreslår en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på 4,2 milliarder kroner, eller om lag 0,7 pst. Den foreslåtte veksten vil gi et handlingsrom utover merkostnader til demografi på 1,3 milliarder kroner. Handlingsrommet blir fordelt med om lag 85 pst. til kommunene og 15 pst. til fylkene.

Det er dessverre ikke nok til å kompensere for kostnadene som har akkumulert seg i senere år. For kommunesektoren samlet ble netto driftsresultat i 2024 bare 0,1 pst. av driftsinntektene, det svakeste resultatet siden 2008. For kommune var resultatet spesielt dårlig, med et netto driftsresultat på minus 0,4 pst., og rekordmange kommuner hadde lite økonomisk handlingsrom i samme år. Utviklingen har pågått over tid, men midlertidige skatteinntekter har bidratt til å skjule en underliggende ubalanse mellom inntekter og utgifter.

Denne ubalansen tar de med seg inn i 2025. Ifølge KS sine undersøkelser vil kommunenes netto driftsresultat samlet sett ende på plussiden, men likevel ligge betydelig under det langsiktige måltallet på 1,75 prosent satt av TBU. Et flertall av kommunene rapporterer nå at deres netto driftsresultat blir svakere enn det som ble budsjettert opprinnelig, og omtrent 40 prosent av kommunene i undersøkelsen forventer et negativt netto driftsresultat på 1 prosent av driftsinntektene eller mer.

Tjenestetilbudet reduseres

Eldre er den største brukergruppen av kommunale helse- og omsorgstjenester. Lovens påbud om å tilby *nødvendige og forsvarlige* tjenester, åpner dessverre for fortolkning. Vi ser at lovpålagte tjenester rammes i trange økonomiske tider, gjennom at tjenestene begrenses. Eldre som før fikk sykehjemsplass, tilbys nå omsorgsbolig eller tjenester i eget hjem. Tjenester som før ble sett som nødvendige, for eksempel matombringing, dagtilbud og aktivitetstiltak, kuttes.

Bo trygt hjemme-reformen forutsetter god kommuneøkonomi

Kommunene trenger et sterkt økonomisk grunnlag for å kunne bygge levende lokalsamfunn: der folk kan bo trygt hjemme så lenge som mulig, der det skapes rom for aktivitet og fellesskap, der de kan rekruttere og beholde dyktige medarbeidere, og der pårørende får den støtten de trenger.

Flere fylkeskommuner har dessuten redusert kollektivtilbudet eller satt opp billettprisene. Hjemmeboende eldre trenger et godt kollektivtilbud, om de skal kunne bo hjemme og delta i samfunnet.

Kostnader til spesielt ressurskrevende brukere må fullfinansieres og gjelde alle

Helsedirektoratet forvalter et tilskudd til kommunene for særlig ressurskrevende helse og omsorgstjenester (KDD, kap. 575, post 60/61). Personer over 67 år er fortsatt ikke omfattet av ordningen, og kostnadene kompenseres bare delvis. Ordningen er dermed både

aldersdiskriminerende og underdimensjonert. Tilskuddet burde fullfinansieres og gjelde for tjenestemottakere i alle aldre.

Regjeringen kan gjøre mer

Fremover står vi ovenfor en historisk høy vekst i de aller eldste aldersgruppene. Det vil kreve store omstillinger og investeringer. Det er derfor skuffende at regjeringen ikke foreslår å bevilge mer til kommunene for å sette de i stand til å imøtekomme den store etterspørselen etter kommunale tjenester de vil møte fremover.

KDD – Husbanken og bostøtte, kapittel 2412 og 581 (post 70, 76, 79 og 90)

Merknad:

For å realisere *Bo trygt hjemme*-reformen ber Pensjonistforbundet Stortinget om å styrke Husbankens rammer og mandat, slik at virkemidlene i vesentlig større grad utløser bygging og tilpasning av flere aldersvennlige boliger.

Ingen reell satsning på Eldreboligprogrammet

I budsjettforslaget består Eldreboligprogrammet hovedsakelig av eksisterende ordninger som ikke styrkes. Rammen for nye heldøgns omsorgsplasser er bl.a. svært lav. Bostøtten til eldre har falt kraftig over de siste 15 årene. Eldreboligtilskuddet er i seg selv et positivt tiltak, men budsjettforslaget innebærer samlet sett ingen helhetlig satsning.

Eldreboligtilskudd (HOD kap. 760 post 72)

Selv om Eldreboligtilskuddet og Investeringsstilskuddet ligger under HODs budsjett, omtaler vi det her sammen med de øvrige virkemidlene for *Bo trygt hjemme*:

Eldreboligtilskuddet, som skal bidra til at flere tilpasser egen bolig, på 89 mill. kroner til privatpersoner er et positivt steg i en *Bo trygt hjemme*-satsing. Men insentiver bør generelt styrkes og videreutvikles til å omfatte flere boformer, herunder borettslag og kommunale boligtiltak.

Behov for videreutvikling av lån og tilskudd i Husbanken

Bostøtte (kap. 581 post 70)

I 2010 ble det utbetalt rundt 600 millioner kroner årlig til eldre bostøttemottakere, mot noe over 300 millioner kroner i 2024. Korrigert for prisvekst tilsvarer det kutt på nesten en halv milliard kroner. Antallet eldre mottakere er mer enn halvert i samme periode, og ytelsene henger ikke med de økende leieprisene. Leieprisene har økt langt mer enn prisstigningen ellers. Vi viser her til Bostøttealliansens høringsinnspill.

Merknad: Bostøtten må økes og tilpasses reelle leiepriser. Regjeringen har sagt den vil gjennomgå og forbedre bostøtten i lys av de økte leieprisene – senest i RNB 2025. Dette er ikke fulgt opp i budsjett for 2026.

Det må også innføres et *varig* krav i bostøtteforskriften om at bostøtten skal skjermes ved justering av trygdeytelser, slik at eventuelle løft i for eksempel minstepensjonen ikke automatisk fører til lavere bostøtte.

Tilskudd til utleieboliger (kap. 581 post 76)

Tilskuddet er i hovedsak avvirket som bredt virkemiddel. For å få flere kommunale og sosiale utleieboliger må ordningen gjeninnføres og styrkes, slik at den igjen kan brukes sammen med Lån til utleieboliger (kap. 2412 post 90). Det vil stimulere til flere rimelige og aldersvennlige boliger for eldre, uføre og andre med lav inntekt. Det vil også gi økt samhandlingen mellom kommuner, byggenæringen og ideelle aktører.

Lån til boligkvalitet (kap. 2412 post 90)

Regjeringen varsler at kriteriene skal vurderes. I dag prioriteres prosjekter som også gir Enova-tilskudd. Utlånet til tilgjengelighetstiltak utgjør nå bare 7 prosent. Pensjonistforbundet ber om at tilgjengelighetstiltak også stimuleres med tilskudd.

Heistilskudd (tidligere kap. 581 post 79)

Tilskuddet til etterinstallering av heis ble avvirket i 2023. Ettersom tilpasning av eksisterende boligmasse er avgjørende for at flere kan bo hjemme, må det gjeninnføres som del av *Bo trygt hjemme*-reformen.

Forslag til utvikling av Eldreboligprogrammet

Regjeringen bør samle virkemidlene for eldre i én portefølje. Et styrket og samordnet Eldreboligprogram vil gi bedre styring, åpenhet og effektiv bruk av ressursene. Pensjonistforbundet foreslår at det etableres en egen Husbank-statistikk som eksplisitt viser hvilke midler som går til eldre. Det bør etableres en nasjonal plan for aldring og bolig, med flerårig perspektiv og forankring i Stortinget.

HOD – Investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser (kap. 760 post 63)

Merknad:

Vi ber Stortinget styrke finansieringen betydelig, slik at kommunene kan bygge minst *1500 netto* nye heldøgns sykehjems- og omsorgsplasser til en raskt aldrende befolkning.

Investeringsstilskuddet

Regjeringen foreslår en bevilgning som gir rom for kun 450 netto nye plasser. Dette er for lite. Kapasiteten i sykehjem og omsorgsplasser har i praksis stått stille i over 15 år. Det har blitt om lag 50.000 flere som er 80 år og eldre de siste ti årene. Bygge- og driftskostnadene øker, og mange kommuner strever.

Staten må løfte finansieringen og ta en større andel av regningen, dersom tilbudet av pleie- og omsorgstjenester skal holde tritt med økte behov. Pensjonistforbundet har foreslått en dobling i rammen. *Trygghetsboliger* bør også dekkes av et investeringsstilskudd. Dette kan utsette behov for heldøgns plasser, begrense behovet for kvalifisert arbeidskraft og øke de eldres livskvalitet.

Vennlig hilsen

For Pensjonistforbundet

Jan Davidsen
Forbundsleder

Merete J. Orholm
Leder fag og politikk